

Latweeschu Awises.

49. gaddagahjums.

No. 22.

Trefchdeenā, 3. (15.) Juni.

1870.

Latweeschu Awises lihts ar fawēem peelikumeem mafsa par gaddu ar pefuhfischanu 1 rubl. fndr. — Redakteera adresse: Pastor Sakranowicz, Luttringen, pr. Frauenburg, Kurland.

Nahditajs: Duschadas siinas. Kursemnes jaunee zetta līkumi. Par pefuhfischanu Sautas mahzlijam Wilhelm Müller. Kambara fullainis waj skunstneeks. Parishes eedshwotaju usurus. Atminni mannu mihstu. Abremles. Visjaunakas siinas. Aitilda. Labbibas un pretšu ticus. Studdinashanas.

Duschadas siinas.

No eekhsemmehm.

No Bausskas yusses 16. Mai. Kod Merza heigās sneegs no-edams seimās laukus no zeetas dußas mohdnaja, tad schee azzis libds ar sirdi stipri ween eepreezinaja; bet taggad dasch labs smoggi no puhfchahs pee arkla kerdamees; los warretu isart kahdu gabbalu rudsu, kas nezubdotā seimē fehti. Pehz sneega no-eeshanas gan smukka filta faulite ikdeenas atspihdeja un tohs no ilgas gultas nogurrufchus rudsishus ar frischu sattu apgehrbu apdahwinaja; bet ilgu laiku peemirsa, ka behmīni pirmajās dshwibas deenās wairahk pehz wesseliga dsehreena kahro, ne kā pehz drehbahn. Un schee nobadsini, newarredami sagaidiht to atspirdsnadamu leetutinu, bet turvrettum ir daschu deen wehl no nejauka wehja mohziti, — palikla truhwigi un wahrgi watga un apgehrbā. Kamehr pehz daudsi dshwibu issaida. Taggad nu faplite — laikam nomannidāma, kandehl rudsicheem janihst — kahdas deenās no weetas stipri ween leetu fuhta; bet kas iri mirris, tas wārs ne-umohstahs, — un preesk teem palikfuscheem, pee knappas barribas radduscheem tas atsal ir par dauds; bes tam tee wahrgulisch wehl arween no stipra, auksta webja teek nophuhleti. Tā tad rudsicheem schogad slahjahs flikti deewsgan, un retti kur wiini it spirti un wesseli isskattahs. Kweefsheem eet drusku labbali; jo scheem wehlaeem dshwotajeem tik ilgi pehz barribas nebij jagaida. Nakstitajs weenā weetā redseja kweefchus, kas bij tik kupli un spēhzigi auguschi, ka pa wirsu ar iskapti jau bij nokappati. Semmes isstrahdaschana preesk waſſareja bij gruhta un pahrwarri wehlu oiswilkahs; bet ko darriht, laiks nelahwa agri eesahkt. Deewesin, kā kohku angli schogad isdohses; jo stiprs wehjsch seedus pahrleelu purrina!

Scheimes meests, Leischos, schogad ar uggunsgrēkem lohti peemeliebts; diwu mehneeschu starvā trihs uggunsgrēkli irr bijuschi, kas pawissam 6 ehlas pelnōs pahrwehrtija. 10. Meržā Andschutu mahjahm nodegga

istaba, 1. Aprili Valentīnū mahjahm arri istaba un 9. Mai Mattuku mahjahm laidars, lehts un rijs un Ganinu mahjahm arri rijs. Skahde irr warren leela. Wiswairahk apbehdinahs irr Mattuku mahju faimneeks, kam weenigi tik istaba palikfuses; arri scho ugguns jau bijis aīsgrahbis un tik trihs wihi ar leelu, uszītigu puhsliu winnu no ugguns naggeom israhwuschi. Laidara Mattukam arri sadegguschi trihs kreetni dorba firgi un klehti labba teesa labbibas. Jo tas schēsligais Deews pamohdina pee zitteem tuwaku mihlestibū, kas tohs tā apbehdinatus brahlus ar wahrdeem un darbeem zik nezik eepreezinatu un uszillatu! — Nu gan lassitajs prassihb, no kam ugguns zehles? Ko man us to buhs atbildeht; jo paschi apskahdetee laudis nesinn to pateikt, un falka, ka tennis diwi heidsamās reisēs uggunim zaur besdeewigahm rohkahm waijagoht buht peelaistam. Wiswairahk no tam runnaja pee beidsama uggunsgrēkla; jo sahās degt laidara jumta no ahreja, vakkaleja stuhra — pulssten 90s walkarā, kad gandrīhs wissi jau gullejuschi. Ulri ehrmoti irr, ka wissas nodeggschahs ehlas bij weenā streiki un teem turrigakajeem Scheimes faimnekeem peederreja. — Sakkas: „Uggunsgrēkls irr Deewa sohds un Deewa sohdū zilwekeem bes pretoschanas buhs panest.“ Leekahs, ka Scheimeneeki it ihpaschi zenschahs schohs jaukus un lohti zeenijamus wahrdus ispildiht; jo winneem nau it nekahdas ceriktes, ar ko ugguni slahpeht jeb nowehst: ne treppu, ne kelschu, — ir spānnus un bāssas preeskū uhdens fababuht, nahzahs gruht! Irr lohti teizama leeta, Deewa usliktu nastu ar pazeetigu sirdi panest; bet dohmaju, ka tas negrekhols wis pret Deewu, kas nelaimei nahkoschai waj nahkoht. Deewu peeluhdīs un ar Deewa palihgu wissā spehksā to ranga nowehrst un fewi no wehl leelaka pohsia fargateis. To Scheimeneeki nelaimes stundā arri likahs atsīhstoht: sanza un wāmanoja, ka nebij nekahdu glahbschanas rīku pee rohlas, un kad pehz no Gleebas was mischahs dshfchanas sprizzi steigschus atweddā, sturmjahs pee sprizzes strahdahst un pateizibu fazidami preezojahs. Ka zanr sprizzes wadditaja drohjschumu un ismaninibū isdewahs wehl dauds ko paglabbt. Zerram, ka Scheimeneeki nu buhs prahligaki palikkuschi un eegahdāfes few zik nezik ugguns dshfchanas rīku, atsīhdami, ka „mums kātru brihi waijaga gattaweeb muht; jo

mehs nesinnam, kad ta stunda muhsu peemekleshanas nahks."

T.

No Augsch-Kursemes. 3. Aprili ugguns Digenjas meschafargu Spuldsineeku trihs faimneeku mahjas is-pohstija. Tebschu faimneeki sawus mahju skurstenus ruhpigi aplohpufchi un ne sen papreelch no kwehpeem un sohdreem skaidrojuschi, tomehr jadohma, ka ugguns dsirkstele pa skursteni ahra spraudusees, salmu jumta eemetu-foes, kas fausja laika no dischena wehja kustinata leesmäss iszehlufoes, lamehr faimneeki sawu meschafarga amatu kohpdami mahjas nebija, ihfa brihdi 4 istabas, 4 klehtis, 3 laidarus, ar wissu krahjumu aprisu. Leeli lohpi, aitas, zuhkas un sohfas, 125 dsihwibas kohpa, klehtis labbibas pilnas, 12 skapji ar daschadu drehbju krahjumu un arri naudas krahjuminisch. — kustama manta us 2000 rubl. wehrtibä, ugguni palikla. Kas gaddu gaddeemi krahts, irr tuksch un nihzinahts. — Valdeewa Deewam, netruhlest wis muhsu mallä lihdszeetigas jüdis, kas nelaimigeem palihds. Irr gan tahdu, kas sawu graffiti, labbibas faujinu un drehbju luppatinu peemet; bet waj tas masuminisch atswert to, kas sondahts? Ikweens sunna,zik laika, zik puhlina, zik sweedru un naudas tehrina waijag, lamehr weenu weenigu jaunu istabu uszell; bet zik to ehku kas te no jauna zellamas! Tomehr ehkas pee krohna ugguns drohshibas beedribas tik us masu atmaksu ween apdrohshinatas. — Urri Tehlabstatti tanni nakti no 2. us 3. Mai ugguns iszehlahs, 6 nammus un 4 wirtschaftes ehkas pelnös pahrehrsdamas. Ta runna, ka skahdi us 20,000 rubl. wehrtijoht. Pee schihs nelaimes pilsehta, kustama manta, kas sadeggusi un no sagleem laupita, irr nihkusi; bet nammi un ehkas, pee ugguns drohshibas beedribas us wehrtigu atmaksu apdrohshinati.

Schee breefmu notifikumi israhdha to, zik lohti labbi nelaimes brihdi teem, kas sawas mahju ehkas pret ugguni, pilniga wehrtibä apdrohshina. L.....I.

Saukas-Elschmu draudse, kurrai, ka simojoahm, winnas augsti zeenihts un firfinigi mihtohits gans un mahzitajs Wilhelm Müller Deewa preefchä aissahjis, irr nospreedu, patti no sawas pusses tik dauds naudas fames, ka us wissu echo truhwes gaddu palihga mahzitajs warretu tapt aizinahts, lihds lamehr augsta basnizas tesa, tai jaunu gannu eerahdihs.

Kreewu awise "Golos" raksta, ka Baltijas general-gubernators rakkotees kohpa ar finanzministeru deht tahs leetas, waj nebuhtu arri teem Baltijas gubernu faimneekem, kas sawas mahjas par dsimtahm nopehr, ta rekte ja-atwchl, brandwihnu schenkus turreht us sawas grunts. Kad tik nefazekahs par dauds schenku?!

Par wehlu pawaffara eefahkumu Wahzemme kahds kungs raksta ta: Us stipra Februara aufstuma nahjis nemihligs Merz un Aprili us reñi atradduschees kuskainisch filta faulite un starp pumpurischem un seedem. Dr. Fritsch Wihne isrehkinjis, ka schogad pawaffaris wissumas 4 nedekas

wehlahk fahzees. Haselreestu kohks, kas daschu gadd jau Janvari seedejis, schoreis tik 5. Aprili seedos tehryees, sneedstes Merza eefahkumä. Raibotee Marijas kuskainisch arri tik 5. Aprili mohduschees lihds ar bittitehm. No Krim fallas raksta, ka tur lihds schim lohti isdewigs gaifs bijis, bet nu laudis fahkohf stipri ween us leetu gaidiht, jo karstee wehji ta iskaltejoht, ka semme puttoht ween.

S.

Kursemes jaunee zella likumi
irr gan isfluddinati Kurs. pub. awises, bet schihs awises nenahk wis dauds rohkas, tapehz tad gribbam saweem lassitateem tohs paschus ihsumä preefchä zelt un pahri wahrdus par scho fwehligu, labbu leetu peemimeht:

Wissi lihdschinnige zelli tohp edalliti trijärs schkiräs. Ihpascha komissija nospreesch, pee kurras schkirras katrs zetsch preefriht. Pirmahs schkirras zellus jataifa un jarewideere ikgaddus, ohtas — if diwi gaddi; ma see zelli, kas preefriht pee treschabs schkirras, tohp ta ustureti, ka pa teem warr labbi braukt. Raut gan schee masee zelli netohp ihpaschi rewideereti, tad tomehr semmes polizejai par teem ja-usraugahs un fur kahda nekahrtiba tohp peemeldeta, buhs pawehleht. ka waina tuhral tohp fataifita, ka us zella nau zaurumi, bedres, alminni, kohki, ka tilti irr labbi, grabwji, fur waijadfigs, ismesti, un bai-ligas weetas zellam lehnes netruhlest.

Zella taistchana, tas irr materiala peeweschana, leeze-neeku stellefchana un uskohpschana preefriht pagasteem. Weetneeku pulks isdalla faimneekem winnu gabbalus. Materialis preefchä tilteem, plohsteem, sklandahm, werstes stabbeem, us krohna muischahm tohp no krohna dohts. Dsimtahm muischahm jadohd no sevis wiss wai-jadfigais materialis, turklaht ja-aismaksa wissi amatneeki un zittas naudas isdohshanas. Kur ihpaschi leeli un skunstigi tilti waj dambji taisami, tur tee taps us gubernas prestandu rehkinumu taisiti. — Pagasta wezzakeem un preefchneekem buhs usluhkoht, ka wissi zelli pehz fahrtas lohpti, turprettim muischahs polizejai ja-usluhko, waj pagasta waldineeki wissi pehz fahrtas isdarra. — Grants un smilktis tohp eerahditas waj nu paschu muischahs rohbeschäas, jeb arri zittu muischu rohbeschäas.

Pee pirmahs un ohtas schkirras zelleem (pastes, karras-pehka, basnizu zelleem) waijaga buht 3 pehdu platteem grabwjeem, lejäas rennehm un zellam ar faschinehm pa-augstinatam. Grants jau seemä peeweddama un gar wissi zella weenu pussi faudstes noberrama, islihdsfinaht to til warr pehz zella rewidentes pawehleshanas. Us granteteem zelleem nau brihw grabwju seemi mest. Kur zellsch eet zaar meschu un kruhmeem, tur zella katras pussi us 3 affehm lohkus buhs nozirst; til stahditus lohkus un dahrsus nebuhs aistikt. Aislegts irr, zelli ar schohgeem, wahrteem un zittahm leetahm aistaishi. Seemä seneega kuppenus

tuhliht bes kaweschanas buhs atschkippeleht jeb nohtes zellu nistaifht, ka warr braukt. Grabwju tiltus buhs grihdoht ar wissumas 4 zellas beesahm blankahm. Par plohestnekeem til tahdi nemmami, kas nau dsehraji. Par plohestu til tur jamakfa, kur us krasia mallas stabwehs stabbi ar rafses galduu. Us wisseem scheem zekrem waijaga buht werstes stabbeem.

Zellu rewideereschana, kas arween wissumas 3 deenas agraht finnama jadarr, notiks no pilsteefas pusses. Par atrafahm nekahrtibahm strahpe taps us weetas nospreesta un preefch eedsihshanas nodohtha. Suhsibas par zella rewidenti ware tik 2 nedetu laikā peenest pee pilsteefas; par pilsteefu 4 nedetu laikā pec gubernas waldischanas. Strahpes nauda tiks ta ussikta:

par katu bedti pahri par 3 zell.	if no 3 zell.	r. 10 kap.
" akmini waj fakni, kas augstaki par 2 zell-	2 " if no affes	2 "
lahm, if no zellas	5 "	
" schauru zellu, if no affes	2 "	
" mas granti, if no affes	25 "	
" ne-ufchoppteem grahwjeem, if no affes	2 "	
" katu truhkstofchu stabbu	1 "	
" nedrohshu plohestu	10 "	
" skahdigu tauwi	6 "	

Ar preeku apfweizingajam schohs jaunohs likkumus, kas nu daschai nekahrtibai pee zella kohpschanas muhsu Kursemmitē gallu darris. Rabbi zelli irr wissai semmei un katram nowaddam par leelu gohdu. Kats, kas us fiefschu pussi nahk schihs pusses gaismu waj tumfibu nowehrohs jau pee zelleem. Tikkab kā jaunki apkohpts Deewanams, skohlas mahja, fainneku ehkas un lauki, tapat arri labbi zelli leegibu dohd katram, kahdi laudis tur tai apgabbalā miht. Vateesi breesmas bij weetahm ko redseht, kā laudis sevi paschus un ihpaschi sawus nabaga lohpinus pa sliktiem zelleem mohzija. Zik dasch mass zella gabbals, kur pascham nowaddam deen deenā ja-eet un ja-brauz, un fo it weegli par weenu deenu buhlu warrejuschi fakohpt, stahw ilgam laikam kā par apfmeeklu wissam nowaddam, brauzeji tohp dausiti, lohpini mohziti, leetas bendetas un kapehz? Kapehz kā turreja par gudribu: G, waj tad ne-istiiks tapat kā lihds schim! Nu valdeews Deewam skaidrois likkumu wahrds, buhs par peestahwu prahligeem, par dsennuli neprahtribai un kuhtribai.

Par peeminuu Saukas mahzitajam Wilhelm Müller.

Saukas un Elfschnu draudse 5. Mai sch. g. leelus behdu svehtkus svehtija, jo guldinaja sawu mihsu mahzitaju dsestrā kappina. Par preepazmit gaddeem schi draudse nu jau trescho mahzitaju tahda zellā paivaddija. Bet piems par scho behru deenu ko stahstu, laj zik negik par mihta afgahjeja dsihwofchanu un darboschanahm peeminnu.

W. Müller bij dsimmis Kursemneeks. Wina tehws Kuldigā kahdu teefaskungu amatu waldijs, kur dehls 18. Oktoberi 1835 peedsimma; tehwa tehws bij sawā laikā par Salwes draudses mahzitaju; preeskchajee effoht no Wahzemmes eenahluschi. Masakabs skohlas isgahjis winsch Felgawas gimnasija no 1852. lihds 1856. gaddam us uniwersiteti fataisijahs, kur zaur sawu wehrigu galwu un weizigu prahnu pee skohlotajeem jaufas zerribas mohdnaja. August mehnesi 1856 winsch us Tehrpatas augusti skohlu nogahja mahzitaja amatu studeerecht. Leelā studentu pulka finnams daschadi zilwelki atrohdahs un pee teem arri daschadas nekahrtibas un brihscham arri nedarbi, kā to dasch labs buhs dsirdeis pastahstam. W. Mülleram tahdas beedroschanahs nebij pa prahtam; tomehr negribbedams kā weentulis pats few ween dsihwoht, winsch farunnajahs ar dascheem weenprahligeem draugeem un zehla jaunu studentu beedribu, kas no wissahm nekahrtibahm fargadamahs, it ihpaschi deewabihjaschanu un finnashanas kohpa, bet turklaht no gohidgeem kahrtigeem preekeem wis ne-atrahwahs. Pee prahwesta Willigerode kohrteli buhdams winsch arri ar ahrigu mahzitaja amata weschanu cepasinnahs un zaur to jan students buhdams tik isdewigs wahrdōs un darbōs bij, kā ne tik ween leelo sudraba, bet arri leelo selta medalli no angstas skohlas par gohda-makfsu mantoja. Skohlas gaddus heidis winsch 1861. g. pee Nerretas prahwesta nogahja tur sawu prohwes gaddu tur-rekt un labbaku meistaru retti kur buhlu warrejis atraft. Oktoberi 1862 Saukas mahzitajs Sieffers, pats slimigis buhdams, winnu few par valihgu ataizingoja. Lizzibas isskaidrofchanas svehtks 1862 Müllers Saukas basnīzā sawu pirmo spreddiki teiza un draudse tuhliht manija, kā zaure jauno mohzitaju buhs mantojuje, jo laj gan latviska walloda ne wissai skaidri gahja, tomehr dasch te dabuja dsirdeht, kā warrbuht ne sapni nebij eedohmajis. Orijis jaunais mahzitajs ween wissas darrischanas usnehma, jo wezzo slimibas arween jo wairahk fahka mohziht, un kād wezzais, laj dufs weezlās smiltis, 9. Oktoberi 1863 Deewa meerā afgabja, tad jauno draudse tā jau bij ee-mihlejuje, kā no sawas pusses lohni fainetta, laj wehl weenu gaddu par weetneku paleekoht, kamehr tas atraitnes gads buhschoht vahrgahjis; bet piems tas wehl gallā bij, jau draudse nedohmaht us to wairs nedohmaja, zittu mahzitaju wehletees, un laj gan basnīzas teesa tik leelu draudsi tik jaunam mahzitajam ne wissai gribbeja uitizeht, tad tomehr pagasta waldneeki un pehrminderi tamehr brauza un luhds, kamehr basnīzas teesa tahs luhgshanas paklau-sija un Wilhelm Müller par Saukas un Elfschnu draudses mahzitaju apstiprinoja. 4. Oktoberi 1864 generalsuperdents un basnīzas preeskchneka weetneeks winnu Saukas basnīzā par pastahwigu mahzitaju eeweda un eestahdija un ta deena bij wissai draudsei leela preeku deena. Ohta preeku deena draudsei bij ta, kā jaunais mahzitajs sawa preeskchahjeja jaunako meitu Wilhelmine Sieffers apprezzeja, 28.

Oktoberi 1864, zaur ko wissai tai familijai, ko draudse jau fennahk bij eemihlejuse, nu tevat bij paleekama weeta.

Pehz tam nu winsch ne pilnus feschus gaddus sawu draudsi kohpa un gannija un pa to ihſu brihdi tahdu mihlestibu pee draudses faktahja, ka to neweens nedohmaht neubutu dohmajis un ne tizzecht tizzejies. Nu zaur ko gan winsch tahdu mihlestibu faktahja? Man dohmaht, zaur zittu neko, ka ween zaur mihlestibu; zaur skaidru mihlestibu wissos winna wahrdos un darbōs. Mihlestibu winsch sawā ſirdi turreja ne tik pret weenu-jeb ohtru gohdigu draudses lohzelli, ne tik ween pret wissu draudsi kohpā, bet tahdu paschu arri pret tahdu draudses lohzelli, ar ko daschureis bahrgi bij jarunna. Sinnams, prettineeli tahdā leelā draudse winnam arri gaddijahs; gaddijahs arri tahdi, kurru ſirdis ne winna bahrgums nedis winna mihlestiba nespehja uwarreht, to mehr dasch labs, fennahk winna prettineeks buhdams, to taggad ar gauschahm affrahm noschehlo.

Ar mihlestibu winsch par sawas draudses labbumu gahdoja. Wehl tickai weetneeks buhdams winsch to darbu jo ſirdigi uſuehma, ko jau wezzais mahzitais bij eefahzis, prohti: Saukas basnizai jounas ehrgeles gahdaht. Dahwanas no draudses us tahda darba luhgdamess winsch pats ar labbu preekſchihmi va preekſchu gahja, kahdu dallu no sawahm basnizas eenahkſchanahm us to atwehledams; luhdſa pehrminderus, winnam palihdseht, brauza pats zaur wissu draudsi no weenahm mahjahm us ohtrahm, ſkubbi-naja, luhdſa un krahja un redſi: pehz trim gaddeem bij ne tik ween ſkaifos jounas ehrgeles gattawas, bet bij wissa Saukas basniza eekſchpuffe jauna: jauna grihda, jauni krehſli, jaunas luktas, jauna fanzele, jauns altaris, jauna bilde u. t. pr. Tepat 2000 rubli bij isdohti, un wissa draudse brihnojahs, fur tik dauds naudas bij raddees. Mihlestiba bij mihlestibu mohdinojuſe! Tahdu pat darbu winsch arri preekſch Elfschhu basnizas bij eefahzis, bet kohkus sagabdajis un libds 300 rubleem faktahjis, to nu zittam atſtahja pabeigt. Tepat zittam buhs jabeids Saukas basnizai krohna-lukturi gahdaht, us ko kahdi 50 rubli irr ſokrohti.

(In preekſhu wehl.)

Nambara fullainis waj ſkunftneeks.

(Beigums.)

„Es preezajohs ka es eekſch Jums ne-ejmu wihiſſeeſ, — het taſnibu paturrejufe,” kahnineene atbildeja ſmihkno-dama.

„Es muhſham to ne-aimiſſiſhu, ka Juhsu Majestete man uſtizzejuschi un mannu nogurruſchu dwehſeli allach adſtwinnojah. Iſdeenas gribbu to debbes tehwu luht, laj winsch tik tahlu man wehlelu kluht, ka es sawu patteiſbu peenahkamā wihsē warretu rahdiht.”

„Ta jauſaka pateiſiba preekſch mannis buhs, kad Juhs reis weenu no mannahm wehleſchanahai iſpilditu, kaut ta patte arri warrbuht nebuhs ta leelaka.”

„To es gribbu, tik teefham Deewo man laj palihdſ!” jauneklis iſſouzahs.

Ar mihiſgu waigu kahnineene kneedſa sawu rohku deht ſkuhpſtichanas, kurru winsch paſemmiſgi ſkuhpſtija. Kad winna to paſchu atpakkal willa, ſpihdeja weena affara winnai pretti, tik gaſcha, ka tas ſpihdoſchais dimants us winnas pirkſta. — Difli aifkustinahts Krischjhahns ſchlikrahs no kahnineenes, laj warretu tai nabaga Lawihſinai labbasdeenas atdoht. Ar gruhtu ſirdi winsch kahpa par tahm ſtahwahm treppem us paſihſtamu dihwoſli; ſkuffumā winsch few pahrmettahs, ka pehdigās deenās, pret sawu gribbeschanu, bij aifkawejees to ſlimmo amelleht. Dauds zeemofchanas, kas wiamam bij ja-iſpilda, nohtigās un ne-uſkawejamas darrifchanas preekſch reiſoſchanas winnam tik dauds laika ne-atlizzinaja, ka winsch pee tam buhtu warrejis kluht. Pee paſihſtamahm durwihm ſtahwedams neviſchu fadrebeja, un us winna lehnu pee-klauwefchanu nekahdu atbildi nedabuſa. Ar tumſchahm paredſefchanahm vildihts, winsch atwehra tahs durwiſ, winna azzis raudſijahs tubliht us to wezzo bruhno lehn-krehſlu, eekſch kuria ſlimma Lawihſina allach mehdſa feh-deht; tas bij tuksch, neweens ne-atraddahs eekſch iſtabas. Winsch gahja tonni ohra kambari, kue ta ſlimma ar ſawu kruſtehwu daschu reiſ mehdſa ee-eet. Iſtabas widdū us krehſleem weens melns ſahks un tonni weens lihkiſ gulleja.

Ta nomirruſe ſikkahs ſnaufchoht; tas wirs ſemmes ſaldakais meers ſiddinajahs par winnas apſkaidroteeni waigeem, weena brihnum mihiſga ſmaidichana par winnas ſlehtahm azzihm un luhpahm; us ſchlikſtahs peeres mahjoja it ka no-eijofchas ſaules ſpohſchums un rohſchu bahlums ap waigeem, jauke ſeltenee matti winna ar ſelta ſwehtumu ſedſa. Krohnis no baltahm rohſehm tai bija us galwas — un jaukas yukkes apſedſa winnas mee-fas. Ar difli aifgrahbtu ſirds-iſſankſchanu Krischjhahns kritta pee ſahrka ſemmē, blaſku tam tas wezzais Neumannis jan bij nolaidees. Schis uſzehlees metta no ſawahm peekuſuſchahm azzihm weenu lihdszeetigu miſli us to jaunekli.

„Nabaga Lawihſina,” ſazija tas ſirdi ſalaustaſ ſirmgalwiſ, „wehl tamni pehdigā azzumirkli winna gar Jums dohmajia un labbas deenās preekſch Jums atſtahja.”

„Un es warreju Juhs pemirſt!” ſazija Krischjhahns difli ſawā ſirdi aifkustinahts.

„Winna bij par dauds labba preekſch ſchihſ paſaules. Taggad irraid winna debbeſis, us kurreni es winna drihs pakkal eefchu.”

Winnam nebijia neweena wahrdā ar ko wezzo Neu-manni meerinah, winna paſcha ſirds bij par dauds pilna, un winna azzis affaroja.

"Gita, laj Deewa Jums valihds," Neumannis behdigī teiza, un pehz ne-ilgas zīhnishanas tam sawu rohku sneedsa. "Mums abbeem Juhs lohti mihtsch bijaht, un es no firds wehlu laj Jums labbi klahjahs."

Sowā sīrdi lohti fatrechts Krishjhahns aīsgahja no ta kluffa nahwes namma, wehl weenu reiñ tanni bahlā lihka gihmī luhkojis. Iaj warretu fawu miħlako un to brihnun jaiku bildi taħs apsafidrotahs fawā sīrdi ne-aismirstani eespeest. Ohtrā deenā wiñsch noreisoja us Rohmu un Lawiħinas dahrqa ehna to pawaddija.

Gaddi jau bij aistezzejuſchi, un no jaunekla tappa ihſis ſkunſteeks, kurra darbi to pelnitu atſihſchanu ar-radda. Difilli mahzitais un augſti zeenitaſ Wilhelm von Humboldtſ atwehra winnam ſawu weefibas nammu, fla-wejamais Thorwaldſen un Canova, ta laika pirmee ſkunſteeki winnu ar ſawu draudſibu gohdaja. Gekſch draudſibas ar ſchahdeem gohda wihereem un apſkattidams muhſigahs Rohmas janlumus wiſch mannija, ka tabe ſkunſtes ſpojhicha ſwaigsne ſirdi bij uſlekhufe; dabbas dahwanas un winna gars uſ brihnumu wiſſi plehtahs. Tas wahrds Rauch dabuja labbu flawu, un laj gan tahlumā, tomehr netruhla tam gohda un valihdſibas no ſawas aiftahwetajas, tahs ſchehligas lehnineenes. Laj gan Bruhſchu lehninu nams zaur Frantschu uſkrifchanu pats leelās behdās nahza, lehnineene tomehr winnu ne-aifmirfa ſawā gahdaſchanā un wiſch bagatu valihdſibu dabuja. Biddū ſchinni laimigā tezzeschanas zellā, wianam ka pehkonu ſpehreens nahza ta finna, ka augſti zeenita lehnineene mirruſi, kas winna un wiſſas ſemmes labbais engelis bija. Lehninſch lohti apbehdinahs, gribbeja to aifmiggufcho gohdaht un uſdewa Raucham bildi no marmora akmina iſſirſt. Gohds un miheleſtiba apſkaidroja to ſkunſteeki uſ ſcho meiſteria darbu, kas wehl ſchodeen iſkatra flattitaja dwehſeli ar brihnumiqu ſirds aifkustinaſchanu pilda.

Lawihsinas gars apgaismojā līdz Krischjahni un wedda newilschu winna rohku, kad winsch to svehtako apskaidrošanu un to saldako meeru par Lehnineenes bildi išlejja, ta ka winnam isdewahs to nahwi kā ūlēdu meegu uj jaukalo augščam zelščanohs nobildeht. Winsch pats atradda ūlā darbā to eekſčigū svehtumu. Ta augstakā zīmīščana un ta ūlādraka mihlestiba stahweja winnam ar apskaidrotu garru fahnis, kamēr winsch to bildi raddija, jaur ko winsch par pirmo Wahzsemimes ūkunstneku palikta. — Vehz ilgeem, ilgeem gaddeem kad Krischjahns Rauch jau uj pažaules gohda augstakahm fahpenehm stahweja, tappa appaksch tahm leepahm Berline Friedrika ta seela hilde no fchi meistera rohkas uszesta. Leepu eela mudscheja aiz ne-issfāitameem zilsmeku vulkeem. Uj abbahim pusfehm jaukai eelai bij gwardu regimenter. Ta bija weena svehtku deena Berlīnescheem un Lehnina nammam. Wissas azzis raudsfjahs ar pilnu ilgofšanu uj to wehl apjegtu peeminuu; peepeschi tas apjegs atklahjhahs un ar tuhkfotsh balsīh sapulze apsweizinaja to mirdsofshu

augsti zeenijamo bildi. Lihds ar to swerhtu lihgsmoschanu, kas pee sapulzeteem bij redsams, arri pascham skunstnec-
lam nahza sawadas dsiatas dohmas. Ar augstakahm
gohma shmehm no lehnina miheleibas apdahwinahs un
no sapulzeteem ar labpatiffchanahm apbehrts, newilfchu
winnam tahs peeminnas nahza no pagahjuscheem laikeem.
Winsch atminnejahs sawas augstahs labbadarritajas un
tahs jaukahs Lawihsinas kappā, kas winnam reis par
garra opfkaidrotajahm fahndis bij stahwejuschas, winsch
mekleja starp teem farra wihreem kahdu augumu eeraudñht,
kas tam wezzajam Neumannim buhtu lihgsmojees; winnam
skanneja it kā no debbes pretti: „Deens tew irr atwchle-
jis nemirstamu darbu isdarriht un tas waheds „Rauch“
nesuddihs.

Th. Poresch.

Parishes eedühmotaaju usturs.

Awises un raksti, kas par Parihses ehdamajahm lee-
tahm runna, suhdsahs, ka dñshwe gaddu no gadda dahr-
gaka paleekoht. No pagahju scheem laikeem to sinnam, ka
tchis pilsehts daudskahrtigi ar baddu irr bijis pecmeklets
un wehl schodeen tas noteek, ka tuhksoschi un tuhksoschi
schinni staltä un lepnä pilsehta ne-ehdušchi wakkaroš pee-
dušas eet. Kehniasch Indrikis tas zettortais gan zittu-
reis bij apnehmees par to gahdaht, ka satram strahdneekam
swehtdeenäs buhtu faws zahlits graphiti, bet zik dascham
bij ka lohpam eejuhgtam, arklis jawelk un faknes ja-ehd.
Un ar laiku sahla wehl gruhtaki eet. 1789. g. feewas
nessa pee Kehnina sawus haddu mirstoschus behrnus un
luhdsahs, laj glahbi. Maisse un gasta zaure usslito muiut
bij tik dahrja, ka tik bagateem bij panahkama. Kattolu
bašniza isgudroja palihdsibu nospresašdama, ka gandrihs
wesselu pusgaddu nau brihw gallu mutte nemt. Zehlahs
simis weetä, bet arri tahs dribs palikka dahrgas. Nu ar
laiku atwehleja labbibai muita swabbadibu. Tä tas wehl
taggad irr. Gubernatoreem 5 reis va gaddu waldischanai
sinna jadohd, ka ar augleem stahw. Kad manna, ka lau-
ku swehtiba ne-isdoħs pilnigu usturru, tad no waldischa-
nas pusses nospreesch darbus rohkä nemt, kur strahdnee-
keem petna un maisse atlezz. Dñshwes usturra isdallischanaï
Parihsé kalpo 8 boħsħu rindas, 57 tirkus platschi un
4 flakuhshi un kahdi 30 tuhks. zilweku. Labbiba wi-
wairahk famalta toħp pilsehta ċewesta, tahs 3 fuđmallas
mas fo spejh fagahdaht. Maises zeplu irr 1201, scheem
wiſſeem stipr̥s muius jamakfa, bes tam waldischana nabagu
laudihm melnu maiji par leħtaku tirgu pahrdohd. Kad
u to leelo loħpu tirgu uſset, tad irr gan fo pabrihnitees
par teem pulkeem, kas latru deen toħp eedsihti un tad kanti
un no uſlwekeem aprihti.

1867. gaddā Parījē apēduši 341 tuhfst. wehrschu, 220 tuhfst. tefu, 210 tuhfst. zuhku un gandrihs 2 milioni aitu. Lohpi nahk no Wahzlemmes, Spanijas, Ungaru semmes, Kreewijas un Schweizēs. Rahdi 1800

meesneeki strahda deenas un naftis, lobpus laudami. Sirgu gallas fahrnu irr 22, išgabjusčā gaddā tur irr kanti 3728 ſirgi un 109 ehseli. Preethch dſchreeneem irr 207 wihta pagrabbi. Wismairahk irr ko redſeht leela tir-gus bohdēs, kas lohti leela un ſtaltā uammā irr eetaſitas. Nam's makſa lihds 15 millionu rubk. — Kad teateri un gaſtuhſchu dſihwe wakkarā beidsahs, kad ſchinnis bohdēs dſihwe fahkabs. Virnee, kas peebrauz irr faknū pahrde-weji, tad ſahl naht galka weſumeem un weſumeem; tad pułkes un zittadas ſikas leetas. Pułkſten 3. jau pirzeji ſlaht. Stundu no ſtundas lauſchu bars leelahts paleek. Ihpachi ap ſiwihm, ſweeſtu, ſeeri un pauteem eet ka mudſh ween. Sakkı lehka pa ſaweeem buhrifcheem, wiſtas klafſina, zilweiſ ſleed, fuhrmanni klatscho ar pahtagahm atbraukdami un probjam weſdam. Weetahm ſtahw ſee-winas ar nowahritas waj zeptas gallas alikahm, kas no bagatu lauſchu galda nokrittuſhas, un arri tahn ſawu pirzeju netruhkf; paſluſſu arri, ka dſird, pilni maiſi ar laukeem tohp gaſtuhſchu kuſnas eefchauti pułka. Un to-mehr ſchinni pilſehtā, kas tik bagata un kur ehdamahs ſeatas kalneem tohp kraut, tubkſtoſhi un tubkſtoſhi irr un paleek, kam fauſas maiſes rezentina truhkf.

(Daheim.)

Atminni mannu mihſlu. Reis melngais krauklis ſat-kiſh, ar jaunu balnu ballodi, kam perrekliſ bij jaufā weetā aif mahzitaja ſchkuhnicha, kur graudu tam ne buht netruhka un jaufi, drohſchi dſihwoja. Tam krauklis ſauz: Ko ſcheitan tuppi? Nahz lihds ar manni, ſkreen par uppi, pee frohga vappin Wannaga, tur gudrib' muzzahm dſer-rama. Lew wezjohs baltohs fwahrkus no geħrbs, pebz jaunis mohdes kohſchi aptehrp. Bet ballodits tam at-bildeja: Ta bariba man derriga, ko es lihds ſhim te baudiſijs; man frohgs nelad nau patizzis. Taws Wan-nags tur man nolaupihs un tu, draugs, tad man' ap-ehdihs.

ff.

A b r e m k e s , ſkunſtneeks no Juhu zilit.

(Beigums.)

Abremkes nu pa ſemneeki mahjahm ſtaigaja ka ſlawens pruſſaku dſinejis, eestahſtadams, ka pirmā deenā tohs wairs nebuhschoht mahjās redſeht. Semneeki to tizzeja un Abremkim bij pelnas deewsgan. Bet kad nafti tee tohs aifdſihtoħs atkal eeraudiſijs, tad ſemneeki dohmaja, ka pruſſaki laikam ko peemirſuſhi lihds panemt un ka pebz ta atvakkal grecuſchees, jeb ka tee tik atvakkal nahkuſchi redſeht git tablu tee jau deenā biujſchi aifgahjuſchi. Abremkes nu treſčā lahgā bij ſkunſtneeks un tam ſortigi gahja, bet ruhks ſummoſſ tam jau preethch luhpahm karajahs. Rahdā wakkarā tas zerreja aifte ſihds ſawam draugam

Beifkam, kas bij ſlawens krohdsneeks. Bet tumſiba tam zellā uſbruhk un tam trahpahs garram eet gar kriſti gil-wetu kappeem. Abremkis, ka jau tumſhōs laikos audſis bij mahnutizzigd un dohma: Kad te mirrone tagged no kappem iſzellas un man ſkren wirſe, kur tad laj es glabes? Ta dohmadams tas ar ſawu ſiſli ap ſaweeem papehſcheem atvakkat gaina. Bet weefuls kur bijis nebijis teesham pahr kappu pułkſteni ſkreen un pułkſtena mehlt pakſtina. Pułkſtens eeflanihſ ſlinkſch, ſlinkſch, un ſkunſtneeks pahreſchalziſ dohma, ka nu wiſſi mirroni teek mohdinati laj ſho kerr rohkā, tas laiſch kahjahm wakku un ſkreen eidensku ko ween ſpehj. Gabbalu ſkrehjis tas druſku at-pakkat paſkattahs un redi, ka kahds melns tam blaſkam ſkreen. Metaht no zella mahjas eeraudiſijs wiſch nu ſkreen turp un pahr grahwi lezz, bet melnajis tam lezz lihds pahr grahwi. Abremkes laiſch pa zimneem kluypdams un kriſdams, bet melnajis tam paſkak, ko ſpehj. Peekuffis tas pee ſemmes paſkift un breh: "Meife, Meife!" Meh-neſſ no augſcheenes redſedams, ka Schihds no ſawas ehnas behg, ſmeelus wairs newarr waſdiht un tadeht leelu miglaſ kalmu ſew us waiga uſwef. Schihds druſku at-puhtees ſpruhk augſhā un ſkreen us ſemneeki mahjahm. Bet kad mahju ekahm neweenai ſkunſtneka nebij, tad Schihds netrahpa wiſ iſtabu un ee-eet riſā. Niha bij fiſta un ganni tur guſleja krahdkami. Schihds zilweku ne-gribb mohdinah t un mekle duſfas weelini waj newarretu kluſſu kur paſkift. Par laimi tas pee krahſ ſahneem guſtinu atrohn, — tukſhu un uſtaſitu. Abremkes dohma: "To jau engls preks mannes fataiſijs." Kahpj tur eel-ſhā, ar ſaweeem fwahrkeem apfiedahs un apguſtahs faldi eemigdams. Bet Schihds nebij wiſ trahpijs lahgā; jo wiſana guſlas weetina nebij guſta, bet abra. Saſinneeze tur wakkarā maiſi bij eejaukuſe un ar drahnahm un ſpi-weneem to apfeggufe. Schihds gull un eejaws ſtrahda ſawu darbu, tas ruhgſt nn apruhgſt Schihdam wiſapkahrt. Schihdam flapjums eet pee ahdas, tas uſmohſtahs, pa-tſchamda, pa-ohſch un eefauzahs: "Di gwalt, tas ne irr labbe! To wiſſe irr dørrejuſe ta lele bailibe. Hui! man buhs begt; jo ſainniks man ar kokek nahjed iſbaddiſe!" Tas zellahs angſhā un netiħrohs fwahrkus muggurā geħ-bis pa durwiħm aħra. Tas għibbeja tur aifſkreet, kur ne-weena ajs to wairs nereds, bet par neſaimi tam gar waſſeu zuhku kuhii trahpahs eet. Zuhkas iſdiſiſh Schihdu, fa-ohſch miħħlas īmalku un tuħdal no luhts aħra kweekda-mas tam ſkreen paſkak, it wiſſas, leelas un maſas. Schihds ſkreen un ſauz: "Aus, aus! us, us! tu pag-añes!" Bet ſeela kriñna neleekahs wiſ pa ſchihdiſſi ſaprobo-toħt un tam kerr aif fwahrku ſtuhra. Schihds newarre-dams glahbiees, behg un eebehg kaimina riſā. Zuhkas tam paſkak, bet klohnā graudu gubbu atradduſħas fahf tur eħst. Schihds riſā to dſiſdedams dohma, ka zuhkas uſ ſcha greech ſobbus. Tam irr bail aħra eet. Niha au-kla, bet krahſ ſilts. Tas kahpj us krahſ ſafilditees, ka-

mehr zuhkahm dußmas pahrees. Te patlabban garrais Ansis nahk rias krahfn̄i kurriahnt. Klohnā zuhkas atradis tas stipri fahk lahdeht, un zuhkahm pa tſchinkſteem dausiht, tahs laukā dſihdams. Rijā eenahzis tas malku bahſch krahfn̄i un ugguni laiſch laht, un duhmi tuhdal ſaur ſpelti us krahfn̄i un Schihds teſcham degguna eelſchā. Schihds fahk ſchkaudaht: Szi, fzi. Anſis zell azzis us krahfn̄i un dohma: Waj welns jau kalki us krahfn̄i uſdſinnis! Schihds ſchkauda atkal: Szi, fzi, fzi! Anſis panemm dafſchas, eet pee krahfn̄ia ſahneem, badda pa krahfn̄is wirſu un fauz: Skizz ſemme, ſkizz! waj noſlahps wehl maita! Schihds fargadamees, laj to nefabadda, lezz no krahfn̄is ſemme, bet leſdams peſit ar mugguru pee ſchaggaru kuhla, kas us ahrdeem kalfa un nu ar wiſſu laiſchahs ſemme. Schihds nokriht plaukſch un ſchaggaru kuhlis Anſim gahſchahs teſcham us galwu. Abremkes ſpruhk pa durwiſh ahrā un laiſchahs probjam. — Anſis ſtihws palizzis tam ſkattahs pakka un kruſtu few mett preeſchā. Bitteem laudihm tas ſtaſtija, ka dſihwu welnu no rias iſdſunnis, un laudis wehl taggad ſtipri runna, ka tanni rijā ſpoſhkojoht.

Abremkes pee Peiſta aiffrehja, tuhdal gulta eekritta un waideſdams ſawas keſas ſtaſtija. No bailehm un aukſtuma tas bij dabujis dellamo liggu un dſelteno kaiti. Uzzis tam palifka dſeltenas ka peepenes un wiſch pats ta iſdehdeja, ka Egip̄tes mumija. Trihs appalus gaddus tas gaidija us ſawu nahwı, eisdams ka kalleja plehſchas un tad eesirga us miſchanu. Us nahwes ziffahm iſſteepes tas faweeem raddeem un draugeem dewa tahdas mahzibas: Miles drauges! Kad juim̄ bus maſes berues, tad nemahze wiñnes, ka wiñs bus but leles kiſtleres. Dehs nelekt Sidem but par kiſtlerem, to es effe pediwojes; preks tam wiñs gojem raddijes. Bet Sids irr dſimmes preks andeleſenes un prezzeſenes, un kam Dehs ne dod ſids lele makke us tam wiñs ſakke: Palez par ammatneke, ſkroderes, ſlepnere un muſikante. To teiſdams tas iſſteepahs un iſdſuffa. Un kad rabbiners praſſija: Ar kade ſlimmibe tas nomire? Kad miſreja draugi atbiſdeja: „Ar wiſſem kaulem.“

Us wiñna behrehm ſeelas klippatas bij par to, kahdu ſihmi laj leef pee wiñna kappa. Bitli teiza: „Wiñna dſiwoſane bij raibe, raibe delite bus liſt pe ta kappe.“ Zitti atkal: „Tas bij leles maldera meiſteres; podines bus tam pe kappe liſt.“ Zitti atkal: „Wiñna teves bij ſkroderes un wiñnes deles bij ſkroderes, ſkerites bus tam pe kappe pakart.“

Abremkes, tas ſeelaſ ſkunſtneeks, ſtarp baſteem dehleem ſemmē tappa guldihſts. Tam azzis ar mahleem aiffmehreja, pohda fuſki us muttes uſlikka un pee wiñna kappa maſa dehliſcha wezzas ſchlehrites pakahra, par ſihmi, ta tur ſeels meiſters irr aprakts; un tahs wehl tur taggad karrajahs, ja nau norautas.

Fr. Mekon.

Wijjaunakahs ſūmas.

Pechterburgas Wahzu awiſes rakſta, ka Bruhſchu Lehninsch, grafs Bifmark un dauds zitti augſti Bruhſchu fungi Ems pilfehtā pee muhſu Keiſara us pusdeenu bijuſchi. 15. (3.) Juni ir firmais Bruhſchu Lehninsch eefchoht Ems awotōs bahdetees.

Florenz. Laffitaji atminnehs, ka pehrnajā gaddā Liworno pilfehtā tappa nokaui diwi augſti fungi, prohti generals graſ Grenneville un Austrijas konsuls v. Inghirami. Šlepkaueem iſdewahs teefahm iſbehgt. Taggad ſtarp teem 22 dumpinekeem, kas Liworno pilfehtā tappa ſakerti un pee kureem daſchadas grahmataſ atraſtas, kas iſſluddina dumpineku waddonu wahrdus — irr weenu fanehmuſchi, kas, ka rahdahs, tas wainigais ſlepkawa.

Mejikas walſti Oajaka prowinže pahrleeku ſtipra ſem-mestriheſchana bijuſti. 110 zilweki nahwı atradda.

Konſtantinopolē 5. Juni (24. Mai). — Armeneefchu kwartali, kamehr ſhee wiſſi us laukeem bija iſbraukufchi kahdus tautas ſwehkuſ noturreht, ſazehlahs breeſmigs uggunsgruels, kas 7000 nammus pahrwehrtija pelnu tſchuppā. Jau 150 zilweku lihki ſalaffiti un arweenu wehl tahdus atrohnoht. Tifpat Englantes ka Wahzemneeku ſlimneeku nams nodeoſis un tik ar leelahm mohlahm tohs ſlimneekus warreja iſglahbt. Preeksch teem nabagoem laudihm, kas taggad bes pajumta, waldiba laſſa dahwanas un liſkuſi uſtaſiht audeklu teltis, kur warretu palift.

Zelgawā kahdu nedelas laiku atpakkas, kahds lunga pebz puedeenas zeereja ne tahl no pilfehtā us wezza Miſgoaſ zeffa. Peepeschi no pakkaſ wiñnam uſkriitta kahdi pahri tehwini, to nogahſe gor ſemmi un ſmaliki wiñnu nu ap-laupija. Atnehma wiñnam ſelta pulkſeni ar kahdi, 700 rubbus naudas un zittas ſelta waj ſudraba ſeetas un tad atkal palaida. Kungs it nebuht newarreja prettiturretees, jo wiñnam tik weeng patte rohla. Waj tad nu ne-iſdohſees tahdus beſkaunigus un drohſchus laupitajus ſanemt zeet?! Pee mums tee ſagſi parleeku drohſchi un beſkaunigi, jeſchu zeetum ſee mums jau pilni ta ka peebahſti.

— Ta lihds ſchim pee Zelgawas Latw. lauku draudſes peedertiqa Alihwes baſniza no ſchihds taggad atdallita un pee Dalbes draudſes peedallita. Dalbes mahzitajs Kupſſer Alihwenekeem tur Deewa kaſpoſchanaſ. R. S.—z.

A t b i l d a.

J. B. — S. Juhs praſſeet, waj ta grahmata 18. nummura neeffobi laiua pee Juhs ſaijmeeka J. G. tais un tais (M. R.) Augſch-Kurjenimes mahſas. Barr gan buht. Bet lihdu nedarbojetees welti gor bohſtabeem, luſkojet moirab, waj dſihne irr weenaba. Bit mehſ ſianam. Wiſdegguns wiñgohs nemeds wiſ ſaukſt pee iſta waheda, bet pa wahzinu iſdams grisb wiſſu pohdinu pakraitih.

